కదన రంగం

నేల ఈనింది. రోడ్డు ఈనింది. రోడ్డు పక్కనున్న రైల్వే ఓవర్ బ్రిడ్జీ ఈనింది. రోడ్డు పొడుగునా ఉన్న ప్రతి మిద్దె, ప్రతి మేడ, ప్రతి పిట్ట గోడా ఈనింది. ఊరు ఊరే ఈనింది. ఎక్కడ చూచినా జనమే, బాలనాగమ్మ కథలో తలారి రాముడి సంతానంలా!

అందరి శరీరాల మీదా కొత్త ఉడుపులున్నాయి. అందరి ముఖాలూ తేటగా ఉన్నాయి. అందరి గుండెల్లోనూ ఉత్సాహం పరవళ్ళు తొక్కుతోంది. ఇంకా ఒంటిగంటన్నర కాలేదు. నేల ఈనిన జనమంతా అప్పటికే సుష్టుగా భోంచేసి వచ్చారేమో; నీరసం అన్నది ఏ కళ్లలోనూ మచ్చుకైనా కనిపించటం లేదు. వీలైనంతలో నిండుగా ముస్తాబై ముసురుకొన్న జన సందోహం-భగభగలాడుతూన్న మధ్యాహ్నపు ఎండలో కుప్పబోసిన నవరత్న రాశిలా ధగధగ లాడి పోతున్నది.

ఏడాది కొకసారి వచ్చే పండుగ. ఊళ్లో ప్రతిఏటా జరిగే జాతర. దానికి సాటి వచ్చే వినోదం మరొకటి లేదు. వేడుకలకు సంసిద్ధులై వాడుకగా వచ్చినవాళ్లే అందరూ. నేలపై వెలసిన ఆ నందనంలో పువ్వులన్నీ నవనవలాడుతూ వుండటం సహజమే! అయితే, పున్నమి చంద్రునిలో మచ్చలా, ఆనంద గీతికలో అపశృతిలా, శృంగార మాధుర్యంలో నఖక్షతంలా, ప్రకృతిలో వికృతిలా-ఒక శోకమూర్తి ఒడ్డుకు రాలేక ఆ ఉత్సవ జలధిలో మునకలు వేస్తున్నాడని ఎవరికీ తెలియదు.

ఆ రోజు కనుమ పండుగ. పశువులన్నిటికీ ఆట విడుపు. ఆటవిడుపు అని పేరేగానీ అసలు ఆట జరిగేది వాటితోనే! తెల్లవారగానే ఊళ్లో పశువు లన్నింటినీ శుభ్రంగా కడిగారు. ఉప్పుచెక్క దంచి వాటికి తినబెట్టారు. కొమ్ములు సాపుచేసి రంగులు వేశారు. కొమ్ములకు ప్రభలు కట్టారు. నెమలి ఈకలు తురిమారు. ఎవరి మోజుకు తగ్గట్టు వాళ్ల పశువుల్ని అలంకరించుకున్నారు.

పశువులు పరిగెత్తేటంత మేర - వీధులకు అడ్డంగా మామిడాకుల తోరణాలు, రంగు కాగితాల తోరణాలు వేలాడ గట్టారు. మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటన్నరకు పశువుల్ని తరుముతారని ఊరూ నాడూ దండోరా వేయించారు. చుట్టు పక్కలవున్న పల్లె జనాలు మాత్రం పన్నెండు గంట లయ్యేవరికే ఊరి మీద పడ్డారు, తేనెపట్టు చుట్టూ అంటుకున్న ఈగల్లా.

'అల్లీ' దగ్గిర నిలబడ్డాడు అడుసుపల్లి అప్పాజీనాయుడు. పండుగ వేడుకలన్నీ ఒక ఎత్తు, అప్పాజీ నాయుడి హంగు మాత్రమే ఒక ఎత్తు! టెర్లిన్ చొక్కా తొడుక్కున్నాడు. మల్లు పంచె కట్టుకున్నాడు. అతని ఉంగరాల జుత్తు దువ్వినా దువ్వకోనట్లే వుంటుంది; దువ్వకోకున్నా దువ్వకున్నట్లే వుంటుంది. కొంచెం మందు కూడా కొట్టాడేమో మరింత హుందాగా వున్నాడు.

అడుసుపల్లి అప్పాజీ అంటే తెలియని వాళ్లు ఆ ఫర్కాలోనే లేరు. అతనంటే అందరికీ గౌరవం. అడుసుపల్లి అప్పాజీ ఎదురుగా వస్తున్నాడంటే ఎంతటి వాళ్లయినా సరే కాసేపు ఆగి, ఒక్కమాటైనా చిరునవ్వుతో పలకరించి ముందుకు సాగుతుంటారు.. ఇందుకు కారణం ఏమై వుంటుంది? ఆస్తిపాస్తులందామా? మరి, అతని కంటే ఎక్కువ ఆస్తులున్నవాళ్లు ఊళ్లో బోలెడు మంది వున్నారు కదా!... అసలు కారణం యిది. రాజ్యం వీర భోజ్యం అని ఏనాడో అన్నారు. గౌరవ మర్యాదల్ని రాజ్యంతో పోల్చుకుందాం. పాతికేళ్లునిండిన అడుసుపల్లి అప్పాజీ ఆరడుగుల ఎత్తువాడు. మెలి తిరిగిన కండలున్నవాడు. కోరమీసాల్ని జాతికోడెల్లా పోషిస్తున్నవాడు. గుండె ధైర్యానికి దాఖలాగా చేవ కర్రల్లాంటి ప్రత్యర్థుల్ని చీల్చి చెండాడి, ముఖం మీద గాయపు గుర్తు లనబడే స్వర్ణ పతకాల్ని గెలుచుకున్నవాడు. మంచివాళ్లయినా చెడ్డ వాళ్లయినా అద్దంలో నీడ చూసుకుంటే, అందులో అప్పాజీ నాయుడే కనిపిస్తాడు.

అప్పాజీ అల్లీ దగ్గిర నిలబడటానికి కారణం వుంది. చెరుకూరి గురవయ్యగారి కోడె ఇవాళ బరిలోకి రాబోతోంది. దాని కొమ్ముకు కట్టిన అంగవస్త్రంలో ఏభై రూపాయల పైకం వుంటుంది. ఆ కోడెను తరిమి, ఆ పైకాన్ని చేజిక్కించుకోవటం అన్నది మొనగాళ్ల కందరికీ ఒక సవాలు! అప్పాజీకి కావలసింది పైకం కాదు, ప్రతిష్ఠ!

అల్లీకి వందగజాల దూరంలో సత్యమ్మ గుడి దగ్గర మేడ కింది గదిలో మైకు అమర్చారు. మేడ చివర ఎత్తుగా నాలుగు దిక్కుల్నీ చూస్తూ నాలుగు లౌడ్‌స్పీకర్లను ఏర్పాటు చేశారు. పిచ్చుక మీదికి విసిరిన వలలాగా లౌడ్‌స్పీకర్ల లోంచి సినిమా పాటలు దూకుతున్నాయి - చుట్టూవున్న జనం మీదికి. మధ్య మధ్య ఎనౌన్స్‌మెంట్లు.

పశువుల్ని తరమటం అనే తంతు సత్యమ్మ గుడి దగ్గిర నుంచి ప్రారంభమవుతుంది.

అలా పరిగెత్తే పశువుల్ని లొంగదీసుకుని వాటి నుదుట కట్టిన ప్రభల్నీ, కొమ్ములకు కట్టిన పందెపు సొమ్ముల్నీ వూడదీసుకోవటం వీరోచిత కృత్యం అనిపించుకుంటుంది. పరుగు మొదలు పెట్టిన పశువును సత్యమ్మగుడి దగ్గర నుంచీ వంద గజాలదాకా ఎవరూ తాకటానికి వీల్లేదు. పట్టుకోవాలన్నా, ప్రభల్ని వూడబెరుక్కోవాలన్నా- ఆ హద్దు దాటిన తర్వాతనే. ఆ హద్దునే అల్లీ అంటారు. యోధాన యోధులంతా అల్లీ దగ్గరే కాపు వేశారు. చంద్రుడి పక్కన చుక్కల్లా - వాళ్లంతా అప్పాజీ ముందు వెలవెల బోతున్నారు.

చుట్టూ ఉప్పెనలా జనం! ఈలలు, కేకలు, బూతులు, లౌడ్‌స్పీకర్ లోంచి సినిమా పాటల హెూరు.

వాచీలోకి చూసుకున్నాడు అప్పాజీ. ఇంకా ఒక నిముషం వ్యవధి వుంది. ఆ నిమిషం ఒక యుగంలా అనిపిస్తోంది.

నూతిలో మూలుగులా చెవి పక్కన "సార్..." అనే సంబోధన వినిపించటంతో పక్కకు చూశాడు అప్పాజీ. ఒరుసుకుంటోన్న గుంపులోంచి యివతలికి - అప్పాజీ చంకలోకి వొచ్చేశాడొక సన్నకారు ప్రాణి, పిసుక్కొచ్చిన టూత్‌పేస్టులా! మాసి, నలిగిపోయిన పంట్లాం, చొక్కా, చేతిలో చిన్న సంచీ, వీపు మీద తలగడ పెడితే చాలు, నేలబారుగా పడుకునేటంత బలహీనంగా వున్నాడు. వయస్సుకేమో యువకుడే! కళ్లల్లో అరవయ్యేళ్ల ముసలితనం వుంది.

ఏమిటన్నట్లు చూశాడు అప్పాజీ.

పది సెకన్లపాటు గుక్క తిప్పుకోకుండా ఇంగ్లీషులో ఏదో అన్నాడు 'శోకమూర్తి'. చుట్టూవున్న హెూరులో సరిగా వినిపించ లేదు.

"ఏమి టేమిటీ?" అన్నాడు అప్పాజీ.

ముక్తసరిగా తెలుగులో చెప్పటం మంచిదనుకున్నాడేమో, "అన్నంతిని రెండ్రోజులయింది. ఒక రూపాయ్..." అన్నాడు శోకమూర్తి.

ఈ రకమైన మొరలేవీ వినిపించుకునే స్థితిలో లేడు అప్పాజీ. అతని ఆలోచనలు చెరుకూరి గురవయ్యగారి కోడె పైన మాత్రమే కేంద్రీకృతమై వున్నాయి. అతని ముఖంలో అలక్ష్యం, చీదరింపూ తొంగి చూశాయంటే, అతన్ని తప్పు పట్టవలసిన అవసరం లేదు.

ఇంతలో లౌడ్‌స్పీకర్ లో ఎనౌన్స్‌మెంట్! "మహారాజనులారా! పశువుల పండగ యింక కొన్ని క్షణాల్లోనే ప్రారంభమౌతుంది. ముందుగా పినపెదగారి ఎడ్ల

హారతి అందుకుని బయలుదేరతాయి. ఆ తరువాత ఊళ్లో పశువులన్నీ పరిగెడతాయి. అందరూ వాటికి దారి యిచ్చి దూరంగా వుండవలసిందని ప్రార్థన. చిన్నపిల్లలూ, స్త్రీలూ జాగ్రత్త!.." దాంతోబాటే మేడల మీద వున్న వాళ్లకు, గోడల మీద వున్నవాళ్లకూ హెచ్చరికలు!

జనంలో తొక్కిడి! ఒడ్డువైపు తేరిపార జూచిన శోకమూర్తి మళ్లీ ఉత్సవ జలధిలో మునిగిపోయాడు.

రావణాసురుని తలకాయల్లా పదిమంది అడుసుపల్లివాళ్లు అప్పాజీకి రెండువైపులా నిలబడి వున్నారు - 'విజయం మనదే' అంటున్న ముఖాలతో. అప్పాజీ తన వాచీ విప్పాడు. పక్కనున్న తలకాయ దాన్ని అందుకుని పదిలంగా తన చేతికి కట్టుకుంది. బైరన్న చేతిలో, సైరన్న చేతిలో పూల మాలలున్నాయి. అవి తనకోసమేనని తెలుసు కోలేని అవివేకి కాడు అప్పాజీ.

తప్పెట్లూ, కొమ్ములూ బయలు దేరాయి. పరిగెత్తే ఎడ్ల పక్కదారులు చిత్తగించకుండా, వర్తులంలోకి మళ్లించటానికి అనువైన మలుపుల్లో నిలబడ్డారు డప్పులవాళ్ళు. కట్టుకున్న మల్లుపంచె మడిచి దిట్టంగా గోచీ పెట్టుకున్నాడు అప్పాజీ. బలవంతపు పెళ్ళి కొడుకుల్లా బిక్కుబిక్కుమంటూ బయలుదేరాయి పిన పెద్దగారి ఎడ్లు. సంబరం ప్రారంభమయింది.

బక్కవీ, బలిసినవీ - ఎడ్లు ఒక్కటొక్కటే పరిగెత్తసాగాయి. బక్కవి చిత్తుగా ఓడిపోయి ఊసూరుమంటూ దౌడు తీస్తున్నాయి. బలిసినవి వస్తాదుల్లాంటి వాళ్ళను సైతం ఎగరేసుకుంటూ వెళ్ళిపోతున్నాయి. సారామైకం నసాళాని కంటిన గొడ్లు జనాల్లోకి దూరేస్తున్నాయి. ప్రభలు వూడిపోతున్నాయి. చొక్కాలు చిరిగి పోతున్నాయి. నేలమీద పడ్డవాళ్ళకు మోకాళ్ళూ, జబ్బలూ డొక్కుపోతున్నాయి. కేకలు, కేరింతలు, లౌడ్‌స్పీకర్ల మోత ... అంతా గందరగోళం !

చిన్న కుర్రాళ్ళు కొందరు లేగదూడల్నీ, మేకల్నీ తరిమారు. హాస్యం ఎక్కువ మోతాదులో లేకపోతే పండుగ నిండుగా వుండదను కున్నారేమో - రెండు గాడిదలు కూడా రంగ ప్రవేశం చేశాయి.

ఎడ్ల వెంటబడి అందుకోవటంలో, వాటి ప్రభల్ని వూడ లాక్కోవటంలో తనకున్న అనుభవాన్నంతా నెమరు వేసుకోసాగాడు అప్పాజీ. ఎడ్లని తరమాలంటే, దూసుకుపోయే బాణంలా పరిగెత్తగలగాలి. వాటిని పట్టి నిలబెట్టటానికి ముక్కుదాళ్ళూ, పలుపుతాళ్ళూ వుండవు. ఎడమచేతిని కోడెమూపురం చుట్టూ వేసి లాఘవంగా అదిమి పట్టుకోవాలి. కోడెతోబాటు చకచకా పరిగెత్తాలి. ఒక్కోసారి

కాళ్ళు పైకి తేలిపోతాయి. ఎడమచేతి పట్టు వదలకుండా కుడిచేత్తో కొమ్ముల్ని ఒడిసి పట్టుకోవాలి. కోడె పొగరుబోతుదయితే, విదిలించి పారేస్తుంది. కండబలం, గుండెబలం - యివి మాత్రమే చాలదు. చురుకుదనం కూడా వుండాలి. ఈ ఆయుధాలన్నిటినీ ఎప్పటికప్పుడు మెరుపుల్లా ప్రయోగిస్తూ, కాళ్ళు తడబడకుండా ఆ పరుగుతోనే కోడెను వాదిలేయాలి. ఏమాత్రం అజాగ్రత్తగా వున్నా, ఒళ్ళూనేలా - ఈ రెండూ ఒకదాన్నొకటి చెకుముకిరాళ్ళకు మల్లే కొట్టుకోక తప్పదు.... అయినా అప్పాజీకి రవ్వంతైనా సందేహం లేదు. బైరన్న, సైరన్నల చేతుల్లో పూలమాలలు తనకోసమేగా వున్నాయి!

లౌడ్‌స్పీకర్ గింగురు మంది. "మహా జనులారా! ఇదిగో, చెరుకూరి గురవయ్య గారి దేశపు కోడె రాబోతోంది. దూరంగా వుండండి. గుండెలున్న వాళ్ళకు సవాల్! కోడె కొమ్ముకు కట్టిన గుడ్డలో ఏభై రూపాయలున్నాయి. లాక్కొ గలిగే మొనగాడుంటే లాక్కోవచ్చు! ... ఇదిగో, బయలు దేరింది..."

చెరుకూరి గురయ్యగారి కోడె ఖణిల్లున రంకెవేసి మెరుపులా ముందుకు దూకింది. నేలమీది తలలన్నీ పైకి నిక్కాయి. మేడల మీది తలలన్నీ ముందుకు వొంగాయి. ఒక్క చూపుతో, ఒక్క సెకన్లో దాని రూపురేఖల్ని వర్ణించటం సాధ్యమేనా? ... బూడిదరంగు కోడె. ఒళ్ళు నిగనిగలాడి పోతున్నది. దానివి కండలు కావు. రాతి గుండ్లు. మూరెడెత్తు మూపురం. మెడ చుట్టూ సన్నగా నల్ల వెండ్రుకలతో పేనిన తాళ్ళు. మెడలో మువ్వల చప్పుడు. కొమ్ములకు ఎర్రరంగు, కొమ్ముల చివర ఇత్తడి కుప్పెలు. నెత్తిన నెమలి ఈకలు తొడిగిన కర్రపలక. పసుపు రాచిన ముఖాన కుంకుమ బొట్లు. కొమ్మున పెకం ముడివేసి కట్టిన తువ్వాలు. దాని చూపుల తీవ్రతకు ఎంతగట్టి గుండె కాయైనా నెయ్యిలాగా కరిగి పోకమానదు.

కోడె అల్లీ దాటిందో లేదో-కాంతి వేగంతో ఎగిరి మూపురం పట్టుకున్నాడు అప్పాజీ. ఆ రెండోక్షణంలోనే మరో నలుగురైదుగురు అతనికి తోడుగా రథమెక్కారు. అందర్నీ అవలీలగా లాగుతూ పరుగుదీసింది కోడె. వందగజాల మేరలోనే - స్వర్గా రోహణంలో మార్గమధ్యంలో కూలిపోయిన పాండునందనుల్లా ఆ నలుగు రైదుగురూ ఒక్కొక్కరుగా రాలిపోయారు. మరో ఏభై గజాలకే అప్పాజీ నాయుడు కూడా చొక్కా చింపుకుని నేలను ముద్దెట్టుకున్నాడు. ఈ ఘట్టంతో ఉత్సవం పాకాన పడింది.

అప్పాజీ సిగ్గుతో జేవురించిన ముఖంతో సగం చచ్చి, మళ్లీ అల్లీ దగ్గరికి చేరుకున్నాడు. అతనిలో పట్టుదల పదింతలైంది.

పందేనికి వొదిలిన పశువులు అలా మూడుచుట్లు వేస్తాయి. అవి డప్పులవాళ్ల అటకాయింపులతో మళ్లీ సత్యమ్మ గుడి వద్దకే వచ్చేలా ఏర్పాటు! అప్పాజీకి యింకా రెండు అవకాశాలున్నాయన్న మాట.

ఈసారి లౌడ్‌స్పీకర్‌లో ఎత్తి పొడుపు. "చెరుకూరి గురవయ్యగారి కోడె - యిదిగో మళ్లీ వస్తోంది. పట్టాలనే మొనగాళ్లకు మరో ఛాన్స్!"

స్వర్గా రోహణంలో రాలిపోయిన వాళ్లెవరూ మళ్లీ దాని జోలికి పోలేదు - ఒక్క అప్పాజీ తప్ప. ఈసారి ఉడుముపట్టే పట్టాడతను. ఆ పరుగు, ఆ లాఘవం చూచి జనం ముక్కున వేలేసుకున్నారు. అడుసుపల్లి వాళ్ల పూలదండల్లో ఆశల వాసనలు గుబాళించాయి. అయితే స్వర్గానికి ఇవతలే ఉడుము జారిపోయింది. కాలు బెణికింది. భుజం నలిగిపోయింది. ఉసూరుమంటూ అల్లీ వద్దకు తిరిగి వచ్చాడు అప్పాజీ.

మూడోసారి గర్వంతో విర్రవీగింది లౌడ్ స్పీకర్. "గుండెలున్న వాళ్ళెవరైనా వుంటే ఇదిగో, లాస్ట్, ఛాన్స్! చెరుకూరి గురవయ్య గారి కోడె మూడోసారి - చివరిసారి-చివరిసారి వస్తోంది. సవాల్! పట్టే వీరులే లేరా?..."

చెంగలు కారుస్తూ పరిగెత్తు కొచ్చింది కోడె. అల్లీ దాటుకుంది. అందరికీ ఆశ్చర్యం గొలిపిన విషయ మేమంటే - ఫిర్కాకంతా ఏకైక వీరుడు అప్పాజీ కూడా ఈసారి నుంచున్న చోటునుంచి కదల్లేదు.

అందరితో బాటు అప్పాజీని కూడా ఆశ్చర్యచకితుణ్ణి చేసిన అద్భుతం ఒకటి జరిగింది. గొల్లి భామలా సన్నగా తేలిగ్గా వున్న మానవాకారం ఒకటి చెరుకూరి గురవయ్యగారి కోడె మీద వాలింది. ఆ ఆకారం కోడెతో సమఉజ్జీగా పరిగెత్తిందో, లేక కోడె ఆ ఆకారాన్ని తానే ఎగరేసుకు పోయిందో - సరిగ్గా ఎవరూ చెప్పలేరు. సుమారు రెండువందల గజాలకు అవతల గొల్లభామ గాలి కెగిరిన కాగితం ముక్కలా నేలమీదికి వాలింది. పైకం కట్టిన తువ్వాలు లేక, కోడె కొమ్ము బోసిపోయింది.

ఆ గొల్లభామ ఎవరో గుర్తుపట్ట గలిగాడు అప్పాజీ. వాడు ఎవరో కాదు. ప్రకృతిలో వికృతి! 'అన్నంతిని రెండ్రోజులయింది సార్!' అంటూ నూతిలోంచి కేక పెట్టిన శోకమూర్తి.

రోడ్డునిండా జనం కమ్ముకున్నారు. లౌడ్‌స్పీకర్‌లో విసుర్లు తగ్గిపోయాయి. చీమలు దూరని చిట్టడివి లాంటి జన సమూహంలో శోకమూర్తి మళ్లీ కనిపించనే లేదు.

తన వాచీ అం(?)కుని చేతికి కట్టుకున్నాడు అప్పాజీ. గంట రెండున్నరయింది. బైరన్నకు, సైరన్నకు ముఖం చెల్లలేదేమో - ఎప్పుడో మాయమై పోయారు.

శోకమూర్తి కనిపిస్తాడేమోనని రోడ్డు పక్కన బడ్డీకొట్టు దగ్గర సిగరెట్టు కాలుస్తూ పావుగంటసేపు నిలబడ్డాడు అప్పాజీ. ఫలితం లేకపోగా, కాఫీ తాగుదామని పక్కనే వున్న హోటల్లోకి నడిచాడు. కాఫీ తాగబోతుంటే, అన్నంతిని పైకి లేస్తున్న శోకమూర్తి కనిపించాడు. బేసిన్ దగ్గరికి వెళ్లి చెయ్యి కడుక్కున్నాడు. బయటకు నడిచాడు.

సంగం కాఫీ కప్పులోనే వొదిలేసి, బిల్లు చెల్లించి శోకమూర్తి వెంటబడ్డాడు అప్పాజీ. శోకమూర్తి బ్రిడ్జీ దాటి, రైల్వే స్టేషన్ లోకి నడిచాడు. బుకింగ్ ఆఫీసు దగ్గర నిలబడ్డాడు. కౌంటర్ లోంచి లోపలికి చూసి, "సార్! వెంకటాద్రి ఎక్స్‌ప్రెస్ ఎన్ని గంటలకొస్తుంది?" అని అడిగాడు.

"మూడుమ్ముప్పావుకు" అన్నాడు క్లర్కు. కిటికీలోంచి కనిపిస్తూన్న ఆఫీసు గోడ గడియారంలోకి చూస్తూ డబ్బు లోపలికందించి, "అనంతపురం - ఒక టిక్కెట్టివ్వండి" అన్నాడు శోకమూర్తి.

టిక్కెట్టు అందుకుని ప్లాట్ ఫారంపైకి వచ్చాడు. కొళాయి దగ్గరికి వెళ్లి, డొక్కు పోయిన ముంజేతిని చన్నీళ్లతో కడుక్కున్నాడు. నోటితో గాయాన్ని ఊదుకుంటూ వెళ్లి సిమెంటుబెంచీమీద చేరగిల బడ్డాడు. దగ్గరికి వచ్చి నిలబడ్డ అప్పాజీ వైపు ఓసారి చూచి, మత్తుగా తలవాల్చుకున్నాడు.

"అనంతపురమా మీది?" అన్నాడు అప్పాజీ.

"ఊఁ!"

"... నిన్నొకటడుగుతాను..."

"ఏమిటి?"

అప్పాజీ బెంచీ చివర కూర్చున్నాడు. "అదే! నా అంతటివాణ్ణి కూడా మట్టి కరిపించింది ఆ గొడ్డు. ఎవరూ చెయ్యలేని పని నువ్వెలా చెయ్యగలిగావో - నాకు ఆశ్చర్యంగా వుంది. నీ విజయానికి కారణం ఏమిటో అర్థం కావటం లేదు..." అంటూ ఆగాడు.

అతడివైపు మరోసారి చూశాడు శోకమూర్తి. కొన్ని క్షణాలు మౌనంగా వుండి యిలా అన్నాడు: "ఈ ప్రశ్నకు నేనేం సమాధానం చెప్పగలను?... ఆది మానవుల్ని గురించి తెలుసా మీకు? వాళ్లు ఆహారం కోసం జంతువుల్ని వేటాడేవాళ్లు. ఆ వేట వుందే, అదొక పెద్ద రిస్కు! కొందరు వాటిని చంపగలిగే వాళ్లు. మరి కొందరు వాటి వాతబడి చచ్చేవాళ్లు. ఆ పోరాటంలో వాడు చచ్చినా, అది చచ్చినా - రెండూ

ఒకటే! ఎందుకంటే, వాడి సమస్యకు ఆ రెండూ పరిష్కారాలే!... ఇంకా విశదంగా చెప్పక తప్పదంటే, అలాగే చెబుతాను. నేను కటిక దరిద్రుణ్ణి. డిగ్రీ సంపాదించుకున్నాను. ఉద్యోగం సంపాదించుకోలేక పోతున్నాను. తిరుపతిలో ఒక ఉద్యోగానికి ఇంటర్వ్యూకి రమ్మన్నారు. చేతిలో డబ్బులేదు. అతి ప్రయాసతో తిరుపతికి రైలు టిక్కెట్టు మాత్రం కొనుక్కో గలిగాను. ఇంటర్వ్యూ అయిపోయింది. తిరుగు ప్రయాణానికి లేకపోతే పోయింది; తిండికి కూడా పైసా లేకపోయింది. ఒక్క రోజంతా అక్కడే ఆగిపోయాను. గత్యంతరం లేక నిన్న సాయంకాలం టిక్కెట్టు లేకుండా రైలెక్కాను. టిక్కెట్టు ఎగ్జామినర్ యిక్కడ దించేశాడు. ఓపిక వున్నంత వరకూ ఆకలిని భరించాను. ఇక తాళలేని పరిస్థితిలో సిగ్గును చంపుకుని నోరు తెరిచి అడిగాను ..." ఈ మాట అంటూ, వాలి పోతున్న కళ్లు పైకెత్తి సూటిగా అప్పాజీ కళ్లలోకి చూశాడు శోకమూర్తి.

అప్పాజీ కళ్లు సిగ్గుతో రెపరెపలాడాయి.

"అసలు యాచించడమే పెద్ద తప్పు. అడిగేవాడి అవసరాన్ని ఎవరూ అర్థం చేసుకోరు. అసహ్యించుకుంటారు. ఎవరిలోకం వాళ్లది. నేనైనా అంతే!... ఈ పరిస్థితుల్లో ఇక చేయగలిగిందేముంది?... ఆ కోడెను నేను ఎలా పట్టుకున్నానో, ఆ పైకం ఎలా విప్పుకున్నానో నాకే తెలియదు. అంతా కలలాగా వుంది... ఇదండీ సంగతి! మీరేమో విజయం అంటున్నారు. అదేదో దేవరహస్యంలా అడుగుతున్నారు. ఆకలి, అవసరం, ఆశ - యివి గాకపోతే యింకేమున్నాయండీ నా విజయానికి కారణాలు?... ఇంకొక విషయం కూడా ఆలోచించండి. ఇంతటి రిస్కులో నేను చచ్చిపోయి వుంటాననుకోండి. నా చావుకు కారణం ఏమిటంటారు?... అదే! ఆకలీ, అవసరం, ఆశ!".

ఒక నిముషంపాటు ఆలోచిస్తూ వుండి పోయాడు అప్పాజీ. అతని గుండె చెమ్మ గిలింది. "సారీ బ్రదర్!..." అంటూ పక్కకు తిరిగాడు. బెంచీమీద ఎప్పుడు వాలిపోయాడో ఏమో, శోకమూర్తి ఒళ్లు మరచి నిద్రపోతున్నాడు. వెళ్లిపోదామనుకున్నాడు అప్పాజీ. అయితే శోకమూర్తి చొక్కా జేబులోంచి నోట్లు తొంగిచూస్తున్నాయి. ఏ జేబు దొంగైనా కాజేయవచ్చు. పోనీ అతన్ని లేవుదామా అంటే, మనస్కరించలేదు. లేచాక 'డబ్బు జాగ్రత్త' అని చెప్పాలి. రైలొచ్చేవరకు అక్కడే కూర్చుందామనుకున్నాడు అప్పాజీ. వాచీలోకి చూశాడు. వెంకటాద్రి ఎక్స్‌ప్రెస్ రావడానికి యిక అరగంట వ్యవధి మాత్రమే వుంది. ■

● ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక 7 - 7 - 1978 ●